

V R T E C.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celej
pôli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in poš-
ilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 8.

V Ljubljani 1. avgusta 1880.

Leto X.

Slépa neskrbnost.

Po gôrah srna skokonôga léta,
Lehkâ v zelénem búkovji prebívá;
Igrá se tu, neskrbna tam počíva,
Naveselíti se ne more svéta.

Ne vidi lovca, ki jej smrt obéta,
Zalázno po grmóvji tíh se skrívá;
A puška póči, da se brég odzíva,
In zvrne se žíval, v sreč zadéta.

Takó mladóst veséla se zabávlja,
Ne vé lokávostí, skriváj pretéče,
Ki njé stopínjam zádrge nastávlja.

A kadar misli se neskrbnost ljuba
Na vrhu svôje neizmérne sréče,
Osóda zagrmi in ž njó pogúba.

Š—c.

Prijatelj v potrebi.

„Čujte, dobra moja mati,“ reče Lukec necega dne svojej materi iz šole prišedši, „siromak Stépanek, ki nima očeta ne matere, hudo je zbolel in zeló slabo izgleda; a sosedovi nemilostivi in ubožni ljudjé, ki so ga po smrti njegovih staršev k sebi v hišo vzeli, imajo ga samega v majhenej, zaduhlej sobi, katero mu so v stanovanje dali. Ondu leží ubogi Stépanek, zapuščen od vseh, in to me, preljuba mati, zeló bolí; žal mi je ubozega Stépanka. — Dobro znate, ljuba mati, kako rad sem imel Stépanka zaradi njegovega lepega obnašanja, in zdaj, vidèč ga v pomanjkanji in trpljenji, zdaj ga imam še mnogo

rajše, ter se nádejam, da mi ne odbijete prošnje, ako vas prav lepo prosim, da smem po večkrat k bolnemu tovarišu Stépanku.“

„Rada privolim v to, ljubo moje dete,“ rečejo mati, „ker to je lepó in plemenito od vsacega človeka, ako prijatelj prijatelja obišče v potrebi in mu pomaga, kolikor zna in more. Ali vendar bodi toliko previden, ter se najprej prepričaj, je-li ni njegova bolezen nalezljiva, da samega sebe v nevarnost ne pripraviš in mene v veliko skrb za tvoje zdravje.“

Lukec takó j otide k svojemu bolnemu tovarišu, da poizvé, kako je z njegovo boleznijo; je li nevarna in nalezljiva. Ko vse natančno poizvé, otide zopet k materi, da jej pové, da bolezen ni taka, da bi se bilo bati kake nalezljivosti.

Od síh dob je Lukec vsacega dne rédoma dohajal k bolnemu prijatelju Stépanku, a temu je to boljše dejalo, nego bi mu dal Bog zna kaj! Lukec je sedel pri njegovej postelji in mu pripovedoval, kaj so se v tem času v šoli učili, kaj je v šoli novega slišal i. t. d.

Ko je Stépanek toliko ozdravel, da je mogel čitati, prinesel mu je Lukec lepíh in poučnîh knjîg, ki jih je dobil iz šolske knjižnice, in Stépanek je vse te knjige z največjim veseljem prebiral.

Razven tega nosil mu je Lukec tudi vsaki dan še drugih potrebnîh stvari, ki jih je izprosil od matere za svojega bolnega tovariša Stépanka.

Necega dne reče Lukeu jeden njegovih součencev: „Ti si pač pravo budalo, da se toliko zabavljaš in toliko časa zamudiš z bolnim tovarišem Stépankom. Ti si vedno pri njem, še celó takrat, ko je najlepši čas za igro in zabávo; njemu na ljubav zanemarjaš tako prijetno in veselo družbo, kakor smo mi. Mar misliš, da ti bode Stepanek kedaj hvaležen za vse to?“

„Kako bi tebi bilo,“ odgovori Lukec, „ako bi bil ti na njegovem mestu? Ako bi bil ti bolan in tako zapuščen od ljudi, kakor je Stépanek, in bi se našel dober prijatelj, kateri bi ti stregel in te po večkrat obiskal v tvojej bolezni? Ali si užé pozabil besede našega gospoda učitelja, ki so nam rekli: „Dolžnost nam je pomagati prijatelju v potrebi.“ Pa tudi naš gospod in odrešenik sam nam pravi: „Vse, karkoli bi radi, da vam drugi storé, storite to tudi vi drugim.“

Stépanek zopet ozdravi in se prísérno zahvali svojemu dobremu prijatelju Lukeu za njegovo dobroto in bratovsko postrežbo.

„Kako bi bil vesel, ljubi moj Lukec,“ rekel mu je, „ako bi imel priložnost, da bi tudi jaz tebi mogel storiti kako veselje v zahvalo tvoje velike ljubezni do mene! Ali vsaj vidiš, da sem siromak, ter ne vem, na kak naćin bi ti mogel svojo hvaležnost izraziti. Ker tedaj ne premorem ničesar, s ćimur bi se ti dostojno mogel zahvaliti, zatorej hoćem Boga prositi za tvoje zdravje in za zdravje tvoje dobre matere, ker mi sta v mojej bolezni toliko dobrega storila. Bog vama povrni stotéro!“

Minulo je nekaj časa in Lukec gre necega jutra v svoj vrtec, ki ga je imel poleg hiše. Mati mu so dali kos zemlje, katero si je Lukec v lićen vrtec priredil; kopal je in užé vse pripravil, samo cvetic mu je še manjkalo, da bi jih bil zasadil.

Ali kako se je Lukec iznenadil in začudil, ko je stopil v svoj vrtec in po vseh gredicah ugledal najlepše cvetice. Bilo je vse tako lepo zasajeno,

kakor bi bil on sam vse to delal. To se zna, da ni mogel umeti, kako je vse to na njegov vrtec prišlo, in kdo je vse to zasadil. Ko je bil sinoči še na vrtcu, ni bilo še nič od tega.

Iz začetka si je mislil, da so to njegovi starši naredili, hotèč ga iznenaditi, ali tudi njegovi starši in nihče pri hiši ni znal o tem ničesar povedati.

Naposled pozvé Lukec od sosedovih, da mu je to veselje napravil njegov tovariš Stépanek, ki je zjutraj rano na njegovem vrtcu bil in so ga videli cvetice saditi.

Od sih dob sta se Lukec in Stépanek še bolj ljubila; bila sta si prijatelja, kakoršnih je malo na svetu. Obljubila sta si, da si hočeta drug drugemu pomagati v potrebi ter vedno imeti pred očmi besede dobrega učitelja, ki jima je večkrat dejal:

„V potrebi se poznajo pravi prijatelji.“ (Po „Golubu.“)

Slaba trgovina.

Po velicih mestih, recimo kakor je na Angležkem London, dobé se različni ljudjé. Tu živé ljudjé, ki so preveč varèni, ki preveč ljubijo denarje, ki jim je denar čez vse na svetu, dobé se pa tudi zapravljivci, ki zapravijo vse, kar si prislužijo. A tudi tacih ljudi se ne manjka po velicih mestih, ki bi za cekin ali bodi si za katero koli zlato ali srebrno stvar storili največjo hudobijo na svetu.

In tacih hudobij, ljubi moji otroci, dogodí se v velicih mestih čez leto in dan precejšno število.

Poslušajte, naj vam povem, kar mi je pripovedoval neki jetnišničar, ki je to, kar je meni pripovedoval, slišal od dotičnega hudobneža samega.

Nek kralj in mnogo odlične gospóde in gospá se je zbralo necega poletnega dné v prekrasnem kraljevem vrtu. Podolgaste, na vse strani s cveticami prepletene stezice so bile napeljane po vsem vrtu tjá do zelenega gozda, ki je bil prilično daleč od kraljeve palače. Zunaj vrta je bilo tudi tacih ljudi, ki niso hoteli potrošiti nekoliko goldinarjev, ter so tu sem prišli samo zaradi tega, da bi videli kralja in njegovo družino.

Nebrojna množica ljudi se je sprehajala po vrtu tja do zelenega gozda užé pozno popóldne.

V istem času stopi nek še precej dobro oblečen človek s samokresom (pištolo) v roci pod neko drevo v gozdu, ter sam v sebi reče: „Nekdo mora tukaj memo priti.“

In res, ne dolgo da pride po istem potu nek gospod, kateremu je roka sijala od zlatih prstanov, ter niti najmanjšega zlá ne slutèč, stopi pod ravno ono drevo, da si v senci malo odpočije.

V tem trenutku stopi izza drevesa človek, nagnè se k gospodu, izvleče izpod suknje samokrés, nastavi ga gospodu na prsi, ter ga prosi, da naj molčí, ker neče, da bi kdo njiju razgovor slišal.

Pač ni nič prijetnega, kadar se kdo razgovarja s človekom, ki drži samokrés v roci.

„Življenje mi je najljubše,“ mislil si je gospod, „in bolje je, da zgubim prstane nego li prst sam,“ — in tako je gospod obljubil neznanemu človeku, da hoče molčati.

„Prosim vas, gospod, začne neznan človek, „prodajte mi svojo zlato uro; dobro vam jo hočem plačati. Naš domači cerkvénik (mežnar) vsak čas uro na farnem zvoniku drugače ravná, in na solnčnej uri so vse številke, takó zamazane, da človek res nikoli ne zna, koliko je ura.“

Rad ali nerad moral je gospod tujemu človeku prodati uro za takó majhene denarje, s katerimi bi si v gostilnici niti večerje plačati ne mogel. Ravno takó je hudobnež pokupil od gospoda vse njegove zlate malenkosti, ki jih je videl na njegovih rokah, srajci i. t. d. Pogajajóč se, ali bolje rečeno, razgovarjajoč se z gospodom in štejóč mu denarje, držal je malopridnež z levo roko samokrés, ki je bil vedno namérjen na gospodove prsi. Gospod je komaj dihal od strahú ter komaj čakal, da bi bilo užé konec temu strahovitemu prizoru.

Ko je potepuh užé vse boljše stvari pokupil od gospoda, reče mu: „A zdaj vas prosim, gospod, da bi tudi vi nekoliko stvari kupili od mene.“

„Pokažite, kaj imate,“ reče gospod ves blede od strahú.

Hudobnež izvleče nekoliko drobnósti, ki jih je bil v mestu nakupil za majhen denar, ter jih ponudi gospodu, da bi jih kupil.

Gospod je moral vse te malovredne stvari od nesramnega človeka za drage denarje kupiti, kajti bal se je, da drugače hudobnež vsak čas samokres sproži v njega.

Ko naposled razbojniku od njegovih stvari ne ostane družega nego samokrés, ki ga je še vedno držal v roci, ter je čutil, da ima gospod še nekoliko cekinov pri sebi, reče mu: „Gospod! evo vam še poslednje stvari, ki jo imam na prodaj. Nate, kupite še samokres. Ta samokres je najboljši izdelek prvega puškarja v Londonu. Ne lažem se, ako rečem, da je med brati vreden 4 cekine.“

Gospod ves zavzet nad tako ponudbo, vzame hitro svoje cekine, ter plača hudobnežu tudi samokrés.

„Da bi imel le samokrés v roci, — potlej mi je lahko za moje stvari!“ mislil si je gospod.

In razbojnik je oddal samokrés gospodu.

Zdajci skoči gospod po konci, kakor da bi bil obseden, ter zavpije: „Hudobnež! takój mi daj moje stvari nazaj, ako ne, pri tej priči si mrtev!“ — to rekši naméri samokrés proti hudobnežu.

Ali razbojnik tebi meni nič naglo otide v gozd, poslovivši se od gospoda z besedami: „Le streljajte, gospod, kolikor vam drago, ne bojim se, — ker samokrés ni nabit.“

Gospod osupne ter vidi v svoje še večje začudenje, da samokrés res ni nabit.

Zviti tat je v tem užé davno peté odnesel, a prevarjeni gospod otide popolnem oropan domóv.

Iz te pripovedi se vidi, kako hudobni so nekateri ljudjé na svetu in kako mora človek páziti, da ne pride tacim ljudém v roke.

Razmišljen občinski pisar.

Občinski pisar v Rakitji je bil pošten in dobrovoljen mož, a takó razmišljen in pozabljiv, da je navadno vse, kar se ni tikalo občinskih zadev, ali pozabil ali pa napačno napravil; v pisarni pa je bil vesten in natančen, da mu gospod župan nikoli ni mogel kaj oporekati.

Njegova žena ga je dobro poznala ter je zvesto pazila nanj, vzlasti, predno je šel v pisarno, ogledala ga je od vseh strani, je-li vse v redu ali ne; kajti če nje ni bilo zraven, gotovo je na jedno nogo obùl črevelj, a na drugo pa škrpetelj, in večkrat je celó pozabil klobuk ter je z domačo kapico odšel v pisarno.

Necega dne je bil pri graščinskem oskrbniku na obed povabljen, ker je oskrbnikov sin dobil lepo službo ter se od domačih in znancev poslavljaj, predno je odšel na svoje mesto. Ta dan ga je žena posebno pazljivo ogledala, in ko je šel v pisarno, klicala je še za njim, naj vendar ne pozabi, tudi v njenem imenu gospodu oskrbniku čestítati, da je njegov sin zdaj tako dobro oskrbljen. Pisar je vse obljubil in šel v pisarno. Ondu pa se je v svoja pisma in opravila takó zamislil, da je na vse pozabil ter opóludne hotel domóv iti na obed, kar na trgu sreča gospoda župnika, katerega spoštljivo pozdravi in še dostavi: „Kam pa denes tako gosposki, če smem vprašati?“ — Na obed k gospodu okrajnemu glavarju,“ odgovorijo gospod župnik. „Lejte, lejte, jaz bi pa na to skoro bil pozabil,“ reče pisar ter gre z župnikom k okrajnemu glavarju, mesto k graščinskemu oskrbniku. Ko prideta tjà, naredijo gosp. župnik navadni poklon, rekoč: „Ker ste tako zaukazali, sem takó sloboden . . .“ kar tudi pisar prav priprosto za njim ponóví. Gospá je začudena pogledala moža, a on, ki je pisarja dobro poznal, namigne, naj še za jednega pogrnejo ter se vsedejo za mizo.

Od kraja je bilo pri mizi vse tiho, kajti gospod in gospa sta bila slabe volje, ne zaradi nepovabljenega gosta, nego ker sta danes pričakovala na počitnice sina, ki je v mestu študiral, a mesto sina je prišlo od ravnatelja pismo, da še sina danes ne bo domóv, kajti sicer talentiran a precej neporeden fant mora zaradi svojih neporednosti danes v luknji sedeti. Župnik o tem niso nič vedeli in poprašajo po sinu. Pri tem se spomni pisar, kar mu je žena naročila, zato vstane in čestíta tudi v imenu svoje žene, da je njihov sin zdaj tako dobro oskrbljen; on je uže to davno zaslužil, in le čuditi se je, da je moral tako dolgo čakati.

„Od kod pa vi veste, kar se je mojemu sinu zgodilo?“ vpraša glavar. „Mi smo pri nas to uže sinoči vedeli, in danes me je žena še posebno opomnila, da vam ne bi pozabil tega povedati.“

Gospa je uže hotela svojej nevolji dušek narediti nad ubogim pisarjem, pa k sreči ni mogla do besede priti, ker je pisar ves navdušen opisoval bodočo srečo Ferdinandovo, iz česar je gospa takó spoznala, od koga da on govóri. Med tem sta tudi glavar in župnik nekaj na tihem govorila in potem so pogovor napeljali na druge stvari.

„Kako vam diši moje vino?“ vpraša gospod pisarja. „Naj mi ne zameri vaša milost, skoraj bi rekel takó kakor kis (jesih),“ odgovori šaljivo pisar, in on je pravo imel, kajti razmišljeni mož si je bil poprej, ko je sluga

bil prinesel k ribam steklenice z oljem in kisom, mesto na ribo v svojo kupico nalil kisa.

Po raznih pogovorih so prišli do tatvine, ki se je bila v Rakitji zgodila. Vsi so imeli sum na necega znanega tatú. Kmalu potem so pa začeli govoriti o politiki in o novem ministru, in ker je bil pisar precej tih postal, vpraša glavar: „Kaj pa vi o njem mislite?“ —

„Da je pravi lopov, ki bi užé moral davno na vislicah viseti ali vsaj v ječi smrti čakati,“ odgovori na začudenje vseh ubogi pisar. „Kakó morete kaj tacega govoriti?“ vpraša začudení glavar. „Ravno danes,“ opravičuje se pisar, „bile so zaslišane priče, in izvedelo se je, da ta lopov ni bil le pri tej tatvini, nego da je vodja velike tatinske druhali.“ Zdaj je bilo vsem jasno, da pisar ni govoril o ministru, nego da je imel še vedno tatú v mislih.

To je veliko pomagalo, da sta gospod in gospa prišla v dobro voljo in da so vedno več govorili. Nekdo je omenil župana, ki rad vedno več govori, nego li zna, in gospa je pri tej priliki naredila nekatere komplimente gosp. župniku zaradi njegovih govorniških zmožnosti.

„Gotovo tudi vi radi gospoda poslušate?“ reče konečno pisarju. „Ne morem pritrčiti, ker mi ta človek vedno preveč veka in žveka!“ odvrne pisar. On je namreč mislil, da še vedno o županu govoré.

Tako je še pisar po svojej razmišljenosti veliko smešnih prizorov napravil, da so bili vsi židane volje ter so do večera pri mizi ostali.

Med tem so pri graščinskem oskrbniku dolgo nanj čakali, in ker ga le ni bilo, poslali so domóv po njega. Žena ga je šla iskat v pisarno in k nekaterim drugim znancem, a nikder ga ni dobila; da bi bil pri okrajnem glavarju, to jej še na misel ni prišlo. Ker ga še celó v mraku ni bilo domóv, poslali so graščinske hlapce s svetilnicami ga iskat. Dva izmed teh, ki še nista bila dolgo v službi, sreča pisar sam ter ju vpraša, kaj da iščeta. „Zgubljenega občinskega pisarja,“ odgovorita mu.

Pisar si ni mogel misliti, da bi njega iskala, in mislèč, da morebiti iščeta njegovega prédnika, ki je pred nekaterimi leti v jarku za Rakitjem utonil, reče jima: „Tega zamán iščeta; on je utonil in so ga užé našli.“

Naglo se vrnetá hlapca, da pisarjevej ženi poročita žalostno novico, ali njena žalost ni dolgo trajala, kajti kmalu za hlapcema je prišel tudi pisar zdrav in vesel domóv.

J. S—a.

Desét lét.

Domóv popótnik v spéh koráka,

V dolíni híšo vidi spét,

Ki lét je videl nij desét,

Sestric in bratov jedva čaka.

Glasnó zapóje zvon z gorice,

Popótniku zevré srcé,

Debéle pritekó solzé

Z očij na ogorélo lice.

„Oj tam počíva mati mójá,

Počíva oča sívi z njó!“

Popótnik vstavi zdaj nogó —

To nij veséla k dómu hójá!

A. Šimkovec.

Devica Resnica.

(Pripovedka.)

Kadar so ljudje živeli še v zmotah in se bali groznih malikov ter jim od strahu v dar klali mladénice in déklice, prišla je na zemljo devica Resnica, da bi je učila in privédla na prave sreče pot. Grméce se je razlégala njé beseda in v preveličastnem svítu se bleščila njé lepota, da človeško okó nij moglo zréti nánjo. Ljudje so si oči zakriváli, usésa mašili ter bežali od njé.

Devica Resnica to videvši se povrne žalostna k svojej materi, ki je stanovala v palači samih démantov, da se je daleč lesketálo, ter ljudje so k višku sè zemlje gledali, kakor mi v daljne zvezde na sinjem ponočnem nebi. Ondu je ljudi tožila svojej materi; kajti Resnica je blagovolila o vsem, kar je dobrega na zemlji, in je zató menila, da niti človeštvo, najzvršénejše délo stvárnikovo, ne more drugače misliti; a prevarila se je. Nij čudo, ako se je milo vzjokála. Mati jo téši in reče: „drago dete moje, potrpi, ker ljudje nijso vsega sami krivi; njih misli so jim vsádili jedíni lažni proroki, a ti-sočletni obíčaji se dadé le polagoma iztrébiti; ali tí si jim hotela vzeti vse, kar se jim zdí najsvetéjše, in vrhu tega so drugi ščuli nevédne in slépe ljudi na tvoje beséde, ker bi njih moč bila pri kraji, ako bi tvoji nauki razjásnili mrák človeškega pomisla. Ako hočeš pridovati človeku, tréba ti je storiti, da bode imel véro k tebi, in tudi hoditi v pisanem odélu, kakor on, z njega jezikom govoriti, pripovedovati, čemur je rad in vesel, ter njega obíčajem se laskati in slabostim ugájati.“

Molcé vstane devica Resnica ter otíde v senčni gaj pod širokovéjna drevesa in séde poleg žuborécega studenca, a tam se globoko zamisli. — Potlej vstane, vesela pokíma z lépo zlatovláso glavico in stopi k svojej materi, govoréč: „hočem še iti nazaj mej ljudi, a ne mej okamenéle starce, nego mej rádostno, mehkosréčno mladíno.“ Zdaj devica Resnica pokliče svojo sestro Živomíslo, da bi jej storila novo oblačílo ter natekála vanje: veselja, ozbilja (resnobe), upa in tuge, naj bi se lesketálo od vseh šarót in človeka razveseljeválo. Žarnooka sestra Živomísla se príme dela in mej delom razkazuje pódobe, ki so na platnu rastle izpod nje ugibíčnih prstov; a Resnica je véro poslušála. Kadar je bilo vse gotovo, devica Resnica odéne bleščéce oblačílo, ki se je izpreminálo, kakor nebéska dóga (mavra), ter ogrne plašč sinjega néba in zlate lasé ovénča z dišéčimi cveticami, ter polágoma zavišine splava na mračno zemljo. Čudílo se je vse krasnej obleki neznane tújke in radovedno povpraševalo, kdo si je; a nihče nij poznal pregnane device Resnice. Povsod so jo prijazno vzprijémali, kajti vsem je bila dobra, a posebno mladina je v slasti poslušála njé medénih beséd. Kamor je prišla, pripovedovala je o Vilah in Rojenicah, o Rusálkah in o zlatih jablanah, o Kraljevíci Marku, o Pedánji človeku in o Lakát-brádi. Décki in déklice se je nijso mogli naslísati ter so pozabili jedí in pijače; a tudi mladénici in ostaréli možje so je radi poslušali. Nikdor se nij smijál, kadar je zapazil, kam ona méri; vsak je nauk zasunkil sebi na dobro. V pripovédkah so bila zlata zrna, ki so kalí vzredila, veselo rastla in dobrodéjen plód ljudém dajala.

Deček in leteči zmaj.

Vzléti, vzléti, zmajček moj,
 V sinje mi višave,
 Pisan, lep ti je ovòj
 Lep si ves do glave.
 S krili mahaj, próži rep,
 Vzdígni se v obláke,
 Ves nakíten, ves si lep,
 Nimaš je napáke!
 K višku toraj, zmajček moj,
 Vzdígni se v višine,

Vsaj drži te deček tvoj,
 Gleda te z nižine. —
 Da sem jaz také lehák
 Kakor ti si zmajček,
 S tabo vzlétel kój bi v zrak
 Gori v sveti rajček. —
 Priletévši do nebá
 Trkal bi na vrata,
 Da bi videl Jezuška
 In nebesa zlata. —

— é.

Oslova senca.

(Basen.)

Kupec najme osla na kmetih, da mu nese blagó v bližnje mesto; bilo je po leti ob velikej vročini in suši. Oslu tedaj naloží blagó, in za njim gresta kupec in oslov gospodar. Ker je pa cesta peljala po planem in preko njiv, ustavil je kupec malo osla, ter se vleže v njegovo senco, da bi se malo ohladil in odpočil. Gospodar mu tega ni privoščil; reče mu vstati in osla dalje gnati, kamor je ž njim namenjen. „Najeto živinče,“ reče kupec, „smem goniti ali je stati pustiti, kakor jaz hočem.“ Gospodar mu odgovorí, da nima nobene pravice do oslove sence, ker je le osla najel, a ne njegove sence. Začneta se prepirati in pričkati, naposled še celó tožiti in právdati zaradi oslove sence, a ta pravda še dandenes ni dognana.

Za kar se ljudjé mnogokrat prepirajo in právdajo, ni dosti več vredno nego oslova senca.

Kakó se je godilo Jakobu, predno je bil za apostola.

(Pobóžna pripovédka.)

V starodavnih časih, kadar je naš Gospod Spás (zveličar) po zemlji hodil še z otročjima nogama ter so ljudje živeli samó ob prepróstih jedéh, kakeršne jim je dajala zemlja, zgódilo se je, da je po létu Jakobček, slaboten déček, sin ubožnih roditeljev, šel v gozd po gób in jágod. Jakobček je v nogah imel neozdrávno bolézen ter je s téžka hodil, in zató potreboval nekaj ur, predno je dospél gôzda, koder so rasele góbe in jagode. Vrhu tega je védro solnce pripékalo, kakor sam ogenj. Uže dolgo nij šel dež in bila je velíka suša a malo gób. Jakobček je zamán iskal in iskal. Od hoje in pripogibánja za góbami in jágodami truden ter od prevelíke žeje iznemogši séde v gôzdi k pótu in milo zaplaka. A skóraj spet utihne ter jame poslušati. Mnogo veselih otrok se je igralo in smijalo na glas, a pred njimi déte Jezus v otročjej súknjici in bos. Jezus je z družíno svojo napósled obrnil korake tja, kjer je počíval Jakobček.

Kadar so veseli otroci dospéli Jakobčka, Jezus obstane ter mu reče: „vém, zakaj se jokaš, in prišel sem tí pomagat od žeje in od bolečin; a prvo da poglédam, kaj si nabrál. Pokaži mi!“

Jakobček rad posluša in iz košárice podá eno samo góbo a nič jágod. Gospod mu velí, naj to gobo zasadí v zemljo, kar je tudi storil. A naglo se začudi in ž njim drugi otroci vred. Goba je bila uže na pol uvéla, a vender je začela zopet rasti in cépiti se na mnogo vrhov. Sam Jezus se je góbi nasmehováł, kadar je takó živo rastla, a drugi otroci se jej nijso mogli načuditi. Zdaj Jezus velí Jakobčku utrgati góbo, ki je bila prava „medvéja stopínja,“ a tudi pomagal mu je, podávši mu svojo svéto roko in dvignivši ga od tál.

Jakobček zdajci začúti, kakó léze hudína iz njega telesa in kakó se mu zopet krepčájo udi. Vesel zavriska in zapléše okolo Gospoda ter padši na koléna prédenj objéma in ljubi njega presvétí nôgi.

V tem se je nagnílo solnce pod véčer in zemlja se ohlajála. Jakobček se je z Gospodom in z njega družíno povrnil domóv. Od tega dné je bil zdrav in trden, močnéjši od svojih továrišev. Kadar je Gospod Jezus začél učiti in pripovedovati o kraljestvi božjem na zemlji ter Jakobček vrhá dorastel, vzal ga je sveti Spás k sebi in posádil mej svoje apostole.

Josip Vidic.

Prepozno.

Necemu dečku so mati umrli; zató je bil deček zeló žalosten in je bridko jokál. Necega dné pride k njemu továriš in ga tolaži, rekoč: „Kaj se boš jokál, ljubi moj? Utoláži se, saj si svojo dobro mater vedno slušál in si jej veselje delál.“ — „Tako sem si mislil tudi jaz,“ odgovori deček, „dokler so še moja dobra mati živeli; ali zdaj, ko jih nimam več, zdaj še le spoznam, kolikokrat sem jih razžalil, kolikokrat sem jim bil nepókoren, pa — prepozno je! svoje dobre matere ne morem več za odpuščenje prositi.“

Vinko.

Iz ruske zgodovine.

Od 1071. do 1073. leta.

(Po Nestoru.)

Prodolžujmo vraževérno povésti Nestorovo, katere smo nekoliko slišali uže v zadnjem „Vrtci.“

Janj reče njétima vólhvoma (čarodéjema): „zaradi česa sta pogubila toliko ljudjé?“ Rečeta mu: „ker tí držé obilje; če je iztrébiva, bode vsega dovolj. Ako li hočeš, to pred tobój iznámeva žito ali ribo ali družega kaj.“ A Janj reče: „po resnici, láž je to! Stvóril je Bog človeka od zemlje, ter sestavljen je s kostmi in žilami od krvi; náj v njem ničesar, in ne vé nikdor, razven sam Bog vé.“ A óna rečeta: „midva véva, kakó je človek stvorjen.“ On reče: „kakó?“ A óna odgovorita: „Bog se je vzpótil ter umíval v umiválnici in potlej se otrl z véhtom (púšljem) ter ga vrgel z nebés na zémľjo, in razprl se je zlódej z Bógom, kdo bi od véhta stvóril človeka, in stvóril je zlódej človeka, a Bog je dušo vánj vlóžil; zatorej, ako umerje človek, v zémľjo ide teló, a duša k Bógu.“ Reče jima Janj: „po resnici, prelástil (preváril) je vaju bés! Kateremu Bogu vérujeta?“ Ona odgovorita: „Antikrístu.“ A on reče jima: „kde je ta?“ Ona rečeta: „sedí v brézdni.“ Reče jima Janj: „kakšen je to Bog, sedéč v brézdni? Ta je bés, a Bog je na nébesi, sedéč na prestoli, in slavé ga angeli, ki stojé pred njim sè strahom, ne mogóč nanj zrétí; a tega so bili angeli dôlu vrgli, katerega vidva govorita Antikrísta; za svoje velíčanje je bil vržen z nebés in je v brézdni, kakor to tudi vidvá pripovedújeta, čakájóč, kdaj pride Bog z nébesa, da tega Antikrísta ujáme ter zvéže z vózami in ga posadí z njega slugami in vsémi, kateri k njemu vérujo; a vama je tudi tukaj múko prijéti od mene in po smrti tamkaj.“ A óna mu odgovorita: „nama bogovi povédajo, da ne moreš nama stvoriti ničesar.“ On reče jima: „lážejo vama bogóvi.“ Ona mu rečeta: „nama bode stati pred Svetoslavom, a tí ne moreš stvoriti ničesar.“ Janj velí bítí ja ter jima potrgati brádi. Kadar sta bila tepena in brádi njíju potrgani s precépom, reče jima Janj: „kaj vama bogóvi govoré?“ Ona mu rečeta: „stati bode nama pred Svetoslavom.“ A Janj ukaže vložiti róbélj *) v usta jima ter privezati ja k bóku ládije, in pustí ja pred sobój v ládijo, a sam ide za njíma. Stali so na ustji Šeksne vóde, in reče jima Janj: „kaj vama bogóvi govoré?“ A óna rečeta: „takó nama bogovi govoré: náj bití nama živíma od tebe.“ In reče jima Janj: „to so tí vama prav povédali.“ A óna rečeta: „no če naju pustíš, mnogo tí dobrega bode; če li naju pogubiš, velíko skrb primeš in zló.“ On reče jima: „če vaju pustím, to mi bode zlo od Boga.“ In reče Janj vozníkom: „ali sta komu izmej vas ta dva ubila koga od rodú?“ A vozníki rekó: meni mater, družemu sestro, tretjemu rodúfka. A on reče njim: „maščújte svojih!“ Oní ja vzemó ter ubijó in in povésijo na dob, maščévánje prijemši. Kadar je Janj odšel domóv, drugo noč vléze medved in ja sné. Takó sta poginila, drugim vedóca a svoje pogube ne vedóca. Ako bi res bila kaj védela, to bi ne bila prišla na to mésto,

*) Ta beseda je neznana; morebiti znáči takšen klin, kakeršnega Nemeec imenuje „Knebel“?

kder je bilo jima ujétima biti; ako sta li ujéta bila, to pa kaj sta govorila: nij umréti nama, kadar je ón uže mislil ubiti ja? Bog jedín vé misel člo-
véško, a bési ne vedé ničesar, kakor hočemo tudi to skazati.

V ta léta se priključi nécemu Novogradcu iti v Óúde, in pride k vólhvu, hotéč volhvovánja od njega. In ta po obíčaji svojem začne klicati bése v hram svoj. Novogradec je sedél na pragi tega hrama a vólhev léžal odrevenévši, ter métal je ž njim bás. A vólhev potem vstane in reče Novogradcu: „bogóvi ne sméjo priti; nekaj imaš na sebi, česar se bojé.“ Tá se je spómenil, da ima križ na sebi, ter je odšel in ga obésil zunaj hrama tega. A vólhev je začél zopet klicati bése. A bési, metavši z njim, povedó, zaradi česa je Novogradec prišel. Potem jame ta vprašati: „zakaj se bojé križa, ki ga nosim na sebi?“ A vólhev odgovorí: „to je znamenje nebeskega Bogá, katerega se naši bogóvi bojé.“ O ón reče: „to kakšni so bogóvi vaši? Kdé živé?“ A ta mu reče: „v brézdni; kajti so v obraz črni, kriláti, hvóste (répe) imejóci, ter hodijo pod nébo poslušat vaših bogóv; a vaši bogóvi so na nébesi. Če kdo umrè od vaših ljudj, to se vznese na nebo; če li od naših umrè, to se nese k našim bogom v brézdno.“ Takó je tudi rés, kajti gréšniki so v pekli, čakajóč muke večne; a právdniki se v nebesko žilíšče vdvárjajo z angeli. Taka ti je bésovska sila in lepota in nemóč; zató preláščajo človeka, velèč mu pripovedovati vidénje, javljajóč se mu nezvršenemu v véri, prikazujóč se v snù, drugim v zamikanji, in takó volhvújejo z dražilom bésovskim. Posebno po ženah bivajo bésovska déla s čarodéjstvom in otróvom in drugim lokávstvom. A tudi nevérne možé preláščajo bési, kajti pri apostolih je bil Simon vólhev, ki je délal psom govoriti človeški, in sám je premenjával se, to star, to mlad, to li je tudi koga družega premenjával v družega človeka obraz.

Tak vólhev je bil vstal pri Glébu v Novem Gradu; kajti govoril je ljudém delajóč se, kakor Bog, in je dejál: „vse vé,“ grdéč véro krščansko. In bil je motéž v gradu ter vsi so verjéli njemu in hoteli pogubiti vladíko (škofa); a vladíka je vzel križ, oblékel se v ríze (oblačíla) in stál, rekóč: „kdor hoče verjeti vólhvu, ta da ide zánj; ako li véruje kdo Bogu, ta h križu da ide!“ In razdélili so se ljudjé na dvoje, a knez Gléb ter njega družína so šli in stali pri vladíki, a ljudjé vsi so šli za vólhva. Bil je motéž velik mej njími. A Gléb, vzémši tópor (sekíro) pod sukno, pride k vólhvu in reče njemu: „to véš li, kaj hoče jutri biti, kaj li do večera?“ A on reče: „vse vé.“ In reče Gléb: „to véš li, kaj hoče biti denes?“ — „Čúdesa velíka stvorím,“ reče. Tedáj je Gléb iznél tópor in ga rászékal, da je poginil s telesom in dušo, predavši se zlódeju; a ljudjé so se razšli.

Takó so v teh časih zvíti hudobneži motíli preproste ljudj, kateri so radi verjéli tudi najbrezumejšo stvar.

V 1072. léto so prinesli svéta strastotrpeca Borisa in Gléba. Zbrali so se Jaroslaviči: Izjéslav, Svetoslav, Vsévlad in metrôpolít, kateri je tedáj bil, Jurij, tudi vladíka Peter Prejéslavski, Mihael Júrijevski, in Teodosij, igumen Péčerski, Sofronij, svetega Mihaela igumen, German, igumen Svetega Spasa (odrešeníka), Nikola, igumen Prejéslavski, in vsi igúmeni, ter so stvóрили praznik in praznovali svetlo. Borisa in Gléba so preložili v novo cerkev, katero je zdelal Izjéslav in stojí še zdaj. Izjéslav, Svetoslav in Vsévlad so vzeli najprvo Borisa na rame svoje v lesénej rákvi in ga ponesli; a pred njími so

šli črnorízci (menihi), sveče držeč v rokah, in po njih dijakoni s kadíli, in potlej duhovniki, in za njimi vladíke z metropolítom; a za témi so šli z rákvijo. Prišedši v novo cerkev so odpri rákev, ter napolnila se je cerkev blage vonjáve. Slavíli so Boga, to vídevši. A metropolíta užást (groza) obíde, kajti bil je netrden v véri k njíma; zató je padši na lice prosil proščénja. Celovávši (poljubívši) njega močí (kostí) ga vložé v kámeno rakev. Potem so vzeli Gléba v rakvi kámenej ter ga vstavili na saní in odvézli. Kadar so bili v dúrih, ustavi se rakev ter se ne premakne. Veléli so narodu klicati: „Gospod, pomilúj!“ in takó so ga odvézli. Položili so ja méseca maja drugi dan. Odpévši službo božjo so bratje obédovali vkup, vsak z boljári svojimi z ljubezníjo velíko. A potem so se razšli v svoje si.

V 1073. léto vzdígne zlodej prepír mej temi brati Jaroslaviči. Svetoslav in Vsévlad sta se zdrúžila na Izjéslava. Izíde Izjéslav iz Kíjeva, a Svetoslav in Vsévlad vnídeta v Kíjev, meseca marcija v dvajseti in drugi, ter sta sédla na stoli, na Bréstovem, prestopívši zapoved otčévo. A Svetoslav je bil začetek izgonu bratskemu, želéč boljše vlastí, in premótíl je Vsévlada, govoreč: „Izjéslav se druží s Vséslavom, misléč iti na naju, da če ga ne prehitíva, ima naju pregnati.“ In takó vzóstri Vsévlada na Izjéslava. A Izjéslav otíde v Léhe z iménjem mnogim, rekóč: „s tem najdem vojnike;“ a vse to so mu vzeli Lehi, pokazávši njemu pot od sebe. A Svetoslav je sédel v Kíjevu, pregnávši brata svojega in prestopívši zapoved otčévo, pač tudi božjo; kajti velik je greh, prestopati zapoved otca svojega. (Dalje prih.)

Afrika.

Afriko od vseh strani obliva morje, in bila bi popolnem velikansk otok, ako bi je na severovzhodnem oglu 12 mirijametrov široko sueško medmorje ne vezalo z Azijo; a tudi preko tega sedaj drži globok prekóp, po katerem velike ladije prehajajo iz jednega morja v drugo. Z otoci vred méri vsa zemljína 30.3000 □ mirijametrov.

Afrika je najtoplejša med vsemi zemljínami; od vsega suhega sveta, po vročem pasu razprostrtega, pride več od polovice na Afriko in 670 mirijametrov, ki jih ravník preméri na suhej zemlji, pride dobrih 370 mirijametrov na zemljino. Zato ima pa vsa sredina vroče podnebje; samo po najbolj južnih in najbolj severnih pokrajinah je nekoliko manj vroče. V puščavi Sahari vlada v poletnih dnevih presilna vročina; pesek se razgrejé takó, da bi lahko jajce v njem kahal.

Po podnebnih rozmérah, vzlasti po dežji in reških povodnjih se ravná tudi rastlinje. Poleg suhih in golih puščav se nahajajo velike travnate planjave, bogato polje in prágozdi. Po Afriki rastejo raznovrstne palme, izmed katerih ste dateljnova in oljnata palma najmenítnejši za afriške prebivalce. Tu raste tudi drevo kruhovec, pravi velikan med drevjem vsega svetá. Njegovo deblo méri v obódi celó po 25 do 27 metrov, a njegov vrh ima v preméru do 43 metrov. Poleg raznih drugih rastlin rasejo tu tudi južne koristne rastline, n. pr. turšica, riž, cukreno trstje, kávovec in dišavna drevesa.

Tu živi lev, kralj zverin, in druge velikanske živali: sloni, nosorogi, povodnji konj, dolgovratna žirafa i. t. d. Afrika ima mnogo raznih opic, raznovrstnih ptičev, papig, noja in udomačenega velbloda, požrešnega krokodila i. dr.

Po gozdih so najmočnejše dišave, najbolj tečne sladčice in najlepši barvini les; v gorah je na kupe najčistejšega zlatá.

Res, čudna ta dežela Afrika! Tu prebivajo najbolj čudna ljudska plemená in ljudstva. Črni murini ali zamorci vseh stopinj in njihovi izrastki: Belini, zamorci z risovim zobom, pritlikovski loveci slonov, vojne vojevalnih žensk, neizmerne države, katere vlada samosilnik z železnim žezlom, poleg njih pa majhne ljudovlade, dà, še celó patriahalno vladanje, in pri vseh se prodaja človek kakor blagó.

Evropejci imajo v Afriki posestva; užé v starih časih je bila notranja dežela daleč znana; vendar je ta čudna dežela za nas še zeló neznan svet.

Otročje igre

v pésecah.

XIV.

Psíček láje: hòv, hov, hòv!

Jutri pójdem spét na lòv,

Na gorice po srnice

In po zájce, po lisice,

Po volkóve in volčiče,

Po medvéde, medvediče.

Púške bodo pókale,

Zvéri v gózdi jókale.

Psíček laje: hòv, hov, hòv!

Jutri pojdem spét na lòv.

Mačka mjávka: drdrmán!

Ena miška sédem kráv!

Miška teče: tèk, tek, tèk!

Jaz jo gónim: pèk, pek, pèk!

Miška zlómi si nogó,

Jaz jo prímem, — v usta ž njó!

Dvé na zájtrek, dvé v kosílo,

Trí k večérji, — nij obílo.

Mačka mjávka: drdrmán!

Ena miška sédem kráv!

Kóza vpíje: mekeké!

Vse gorice zelené;

Kjé sta kózel in kozíca?

Da ne pride vólk, volčéica,

Vólk, volčéica „dúdeldú,“

Ki živíta brez domú!

Vólk za grmom, sívi tát,

Plane kózi, skók! za vrat.

Kóza vpíje: mekeké!

Vólk me stisnil je v zobé.

Krava v sénci rúče: móv!

Jaz bi rada šla domóv.

Čaka mene téle v hlévi,

A predolgo je do drévi.

Vólek módro govóri:

Télek naj še potrpi,

Da pastírček „ruriró,“

V róg zatróbi nam glasno.

Krava v sénci rúče: móv!

Jaz bi rada šla domóv.

Kónjic vríska: ihahá!

Dobro biti je domá:

Séna dôsti, ôvsa dôsti,

Nič ne vémo, kdo se pôsti;

Ali kadar popotújem,

Popotújem in cestújem,

Kóla vózim, sédlo nôsim,

Lačen hôdim, sláme prôsim.

Kónjic vríska ihahá!

Dobro biti je domá.

M—l.

Tolmáč.

XIV. Volčič, mládi volk. — Medvedič, mládi medved. — Zájtrek, das Frühstück. — Dudeldú, také nekakó volk zavíja (túli). Rúkati ali múkati, kakor zná vol ali krava, kadar se glási.

Prirodopisno - natoroznansko polje.

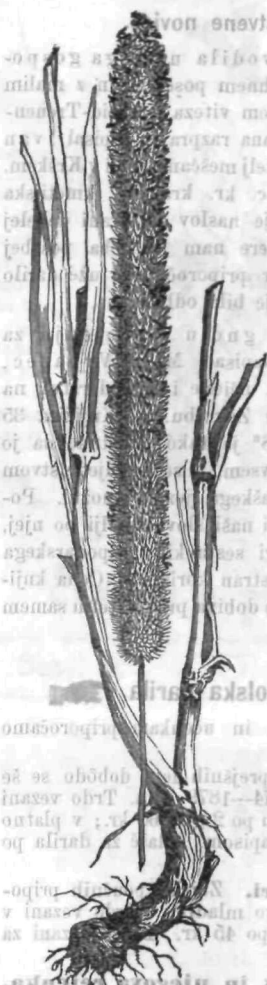
Prosó.

Navadno prosó (*Panicum miliáceum*) prištevajo prirodopisci k látnatim travam. Látne trave so take, ki imajo razcvétje, katerega pecelj nosi mnogo, na vse strani razdeljene vejice. Cvétí stojé v visečih klaskih, a klaski so združeni v kvišku stoječe steblice, ki se lat imenujé. K takim travnatim rastlinam štejemo oves, prosó, riž (rajž) in trst (Schilfrohr). Vse te rastline ne narejajo klasovja, kakor pšenica, rež in ječmen, ampak latovje, v katerem zrnje zorí od zgoraj navzdol, tedaj nikoli jednakomerno. — Prosó je jednoletna rastlina. Jednoletne rastline so take, pri katerih korenina vztraje samo po jedno leto; zató je treba prosó vsako leto znovič sejati. Bilka pri prósu je 63 do 94 centimetrov visoka, ima široke liste, ki so z bilko vred kosmate, a lat ima drobne, jednocvetne klaske. Prosená zrna so zeló drobna, okrogla in navadno rumene barve. A dobi se tudi belo in sivo prosó. Prosó je kot žito obče znano, posebno po Koroškem, Štírskem, Kranjskem in Hrvaškem, koder obílo prosá sejejo. Pravijo, da je tej rastlini prava domovina vzhodna Indija, kar pa še ni gotovo, da bi se verjelo. Prosó se najbolj obnese v nižavah na lahkej, tečnej, rahlej in bolj peščenej zemlji; posebno v tacih krajih koder vinska trta raste. V hribih prosó nikoli dobro ne obrodi. Prosó zahteva gorkéga podnebja, ter mu je obílneje gnojiti nego li drugim žitnim rastlinam, ki imajo otle bilke. Prosó je zeló občutljiva rastlina in ne strpí mraza; zaradi tega se seje v bolj peščeno, suho zemljo. Seje se navadno v prvi polovici meseca maja.

Zemljo mu je treba najmanj po dvakrat dobro prerahljati in plevela očistiti. Kadar je večina zrnja v latih dozorela in poprej dozorelo zrnje izpadati začénja, požanjejo prosó s srpi. Prosó je bilo užé starim národom dovolj znano. Užé slavni Plini in Strabo omenjata to žitno plemo, ter pravita, da je mnogim národom v hrano. Po naših slovenskih krajih se prosó najbolj rabi za pšeno (proséno kašo), a tudi kruh pekó iz proséne moke, ki pa ni posebno tečen. Po Koroškem je prosó najnavádnejši živež priprostemu kmetu. Prosená slama je govédi dobra in tečna klaja. Največ prosá pridelajo v Šleziji, na Moravskem, Češkem in kakor smo užé omenili, po Štírskem, Kranjskem, Koroškem in Hrvaškem.

Travniki

Dobri travniki ali dobre senožeti so poljedelstvu in živinoreji najkrepkejša podpora; dobrega sená ne prekosi nobena druga klaja. Dober kmetovalec skrbi za dobre travnike ravno takó kakor za dobro polje. Tudi travniki se morajo obdelovati. Najprvi zboljšek senožetim je voda, ako senožet ni močvirna. Voda se mora napeljevati na vse kraje, da se žejne trave napajajo. A travnikom, ki imajo preobilo moče, naj se moča odjemlje. Preveč vode travnikom ravno tako škoduje kakor premalo. Drugi zboljšek senožetim je, da se senožeti otrebijo vsega lesovja in grmovja; le tú pa tam naj se puščajo kaka velika drevesa. Krtine in mravljišča se morajo razmetati in zemlja se mora lepó poravnati. Senožetim se mora tudi dajati primernege živeža, to je, morajo se zraven moče tudi še gnojiti. Senožetim se prilega vsakoršno gnojilo še celó plevélno. Med živinskim gnojem se svinjski gnoj najbolj prilega takim senožetim, katere niso premokre. Dobro gnojilo travi je tudi krompirjevec ali krompirjevo perje, ako se opresno razgrinja in čez zimo leží na senožetih. Kurjek in golobjek je senožetim izvrsten gnoj. Tudi pepel od drv in šote, ako se spomladi potresa po travnikih, je dober gnoj. Najboljši gnoj za senožeti so pa saje, katerih se v vsakej še tako bornej kóči lahko toliko nabere, da se z njimi pognoji nekoliko metrov travnika. Tudi blato se dobro prilega travnikom, ako se po njih raztrosi po košnji otave. Smeti kakeršne koli so travnikom dober gnoj, če se jeseni po senožetih raztrosijo. Najbolj pa travnikom rast pospešuje gnojníca, katere umni pospodar nikoli v nemar ne pušča.

Dalje je treba skrbeti, da se po travnikih in senožetih le dobra živinska klaja prideluje. Užé v zadnjem „Vrtci“ smo omenili, katere trave dajejo dobro in tečno živinsko klajo, ter smo obljubili, da vam bomo polagoma tudi v podobah take rastline prinesli, ki dajejo našej domačej živini dobro in tečno klajo. Denašnja podoba vam kaže tako imenovani svinjski rep (*Phleum pratense*, Lieschgras), ki se prištevá k látnatim travam in daje, ako se mlada poseče, izvrstno pičo govejej živini. Ta trava raste po vlažnih travnikih v nižavah in po senožetih na planinah. Mnogo vredna je posebno zaradi tega, ker daje obilo klaje. Seme ne izpada tako rado, jako drobno je in se lahko izmlati.

Kdor hoče biti pozneje dober gospodar, mora se užé zdaj v zgodnej mladosti učiti poznavati rastline, ki dajejo živini dobro in tečno hrano.

Razne stvari.

Kratkočasnica.

* Vjeteга razbojnika pripeljejo pred sodnika, da mu zasluženо kazen izreče. Sodnik se zelo začudi, ko spozná v pripeljanem človeku svojega nekdanjega prijatelja. Izprašavši ga ob kratkem o storjenem hudodelstvu, vpraša ga tudi za njegove druge tri prijatelje, rekoč: „Kako pa je z Markom, Jurijem in Gašparjem?“ — „Vaša milost,“ odgovori hudodelec, „vsi trije so užе obešeni, samo midva sva še ostala.“

Uganka.

V zapóru do smrti privézan prebívam,
 Če tudi svobódo najvéčjo uživam;
 Iz jéce ne pridem ni v zímí ni v létu,
 A vélik, oblásten gospód sem na svétu.
 Pridáni so v tésno mi stražo vojáki,
 Ob lákoti nagli in trdí možáki;
 Nikógar mej njími se jaz ne bojím,
 Ter dobrega, hudega mnogo storím.
 Naj sníde se v družbo veséla mladína,
 Ne próšen, ne vóljen sem njé starejšína;
 Naj tóži, vzdiháva hromóta čemérna,
 Kričí in zabávlja druhál nejevérna,
 Zberó naj v pogóvor se stare ženíce,
 Zleté za kozárček se vinske mušice;
 Naj trúdiyo z délom se kmétove žile;
 Z iglicó igrajo naj róke se čile;
 S pošténim trguje naj móžem slepár:
 Brez mene vse tó ne godí se nikdár.
 Če jézen pretéplje beráča beráč,
 Z lenúhom se skúbe kosmát postopáč
 Gorjáčo in pést mu na bój pospešújem,
 A časih jo zópet krepkó ustrahújem.
 Mogóčniki tudi so z mánoy si znáni:
 Vladíka in žúpnik in mládi kapláni;
 Župánov jaz braním ter vladám razprávam;
 Vojskám ukazújem in mir utrjávam;
 Posebno glasnó z učenóstjo se drúžim:
 Cesárju in kralju in pápežu slúžim:
 Povéj mi brez mene, če moreš kedáj,
 Kakó imenúje slovenski me kraj?

(Ođgonetka uganke v prihodnjem listu.)

Slovstvene novice.

* Glavna vodila umnega gospodarstva na majhnem poséstvu in z malim imétjem. Z darilom viteza Schneid-Treuenfeldskega odlikovana razprava. Spisal Ivan Lapajne, ravnatelj meščanski šoli v Krškem. Na svetlo dala c. kr. kranjska kmetijska družba. — Takó je naslov 66 strani debelej knjižici v 8°, katere nam ni treba posebej priporočevati, ker priporočuje jo užе darilo samo, s katerim je bila odlikovana.

* Nauka o gnoju i gnojenju za puk i školu. Napisao Mijo Vrbanec, učitelj višje djev. učione i gospodarstva na kr. učiteljstvu u Zagrebu. — Knjižica 35 strani debela v 8° je takó izvrstna, da jo živo priporočamo vsem, ki se s poljedelstvom bavijo in so hrvaškega jezika zmožni. Posebno naj bi segli naši slov. učitelji po njej, ker jim bode pri sestavkih gospodarskega obsega na vsako stran koristila. Cena knjižici je 15 kr. in se dobiva pri pisatelju samem u Zagrebu.

☛ Za šolska darila ☛

priidnim učencam in učenkam priporočamo naslednje knjige:

Vrtci od poprejšnih let; dobódo se še vsi letniki od 1874—1879. leta. Trdo vezani v platnenem hrbtu po 2 glđ. 60 kr.; v platno vezani z zlatim napisom, nalašč za darila po 2 glđ. 80 kr.

Dragoljubei. Zbirka poučnih pripovedek za slovensko mladino. Trdo vezani v platnenem hrbtu po 45 kr. Lepše vezani za darila po 55 kr.

Star vojak in njegova rejenka. Gledališka igra za slovensko mladino. Mehko vezana knjižica po 18 kr. Trdo vezana za darila po 25 kr.

Vse to se dobiva pri „Vrtčevem uredništvu Lingarjeve ulice štey. 1 v Ljubljani (Laibach.)

Opómnja. Drugi zvezek knjižice za slovensko mladino pod naslovom: „**Peter, rokodelčič**“ se nam je nekoliko zakasnil. Nismo mogli ž njim na svetlo ob ónem času, kakor smo želéli. Koncem tega meseca bo knjižica gotova, in koj prve dni prihodnjega meseca jo bomo razposlali vsem ónim, ki so se užе na njo naročili.

Uredništvo „Vrtčevó.“